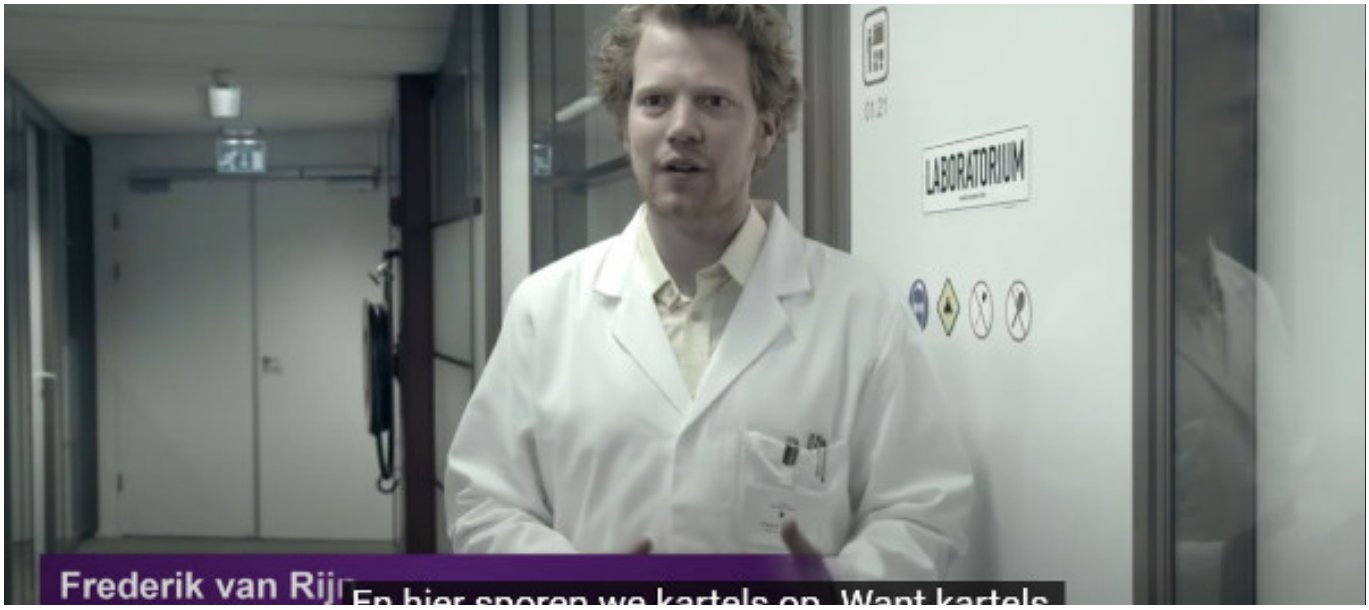

Welke politieke partij pakt het bankenkartel aan?

Posted on 13 mei 2025 by Menno Tamminga

Om de vier maanden bespreken de bovenbazen die ons geld moeten bewaken achter gesloten deuren de toestand in de financiële wereld. Aan tafel zitten zeven mannen en een vrouw. Samen moeten zij toezicht houden op ons pensioengeld ter waarde van zo'n 1600 miljard euro, spaargeld ter waarde van 500 miljard euro, 100 miljard euro op betaalrekeningen en levens- en schadeverzekeringen van ongeveer 350 miljard euro.

De acht geldwachters vormen het Financieel Stabiliteitscomité. Na elke vergadering publiceren ze notulen, die zo zijn geschreven dat de tekst geen aandacht trekt. Niet van de media. Niet van de Tweede Kamer.

Risico's, risico's

Waarover praten zij?

Gewichtige zaken. De (wereld)economie. Mogelijke verstoringen van de financiële

orde. Risico's. Er zijn altijd risico's. Ze worden immers betaald om risico's te bezweren. Niet dat het altijd lukt, denk aan de bankencrisis van 2008/2009.

Er is ook een gewichtig onderwerp waar ze over zwijgen.

Dat is het belang van de consument. Het tekort aan concurrentie tussen banken. Over het feit dat banken gretig de spaarrente verlagen en de rente op woninghypotheken verhogen, als dat kan.

Tot ver in de jaren tachtig van de vorige eeuw kende Nederland een heus bankenkartel. Met afspraken over prijzen en tarieven. Concurrentie? Gaat u rustig slapen. Het kartel is ontmanteld, met dank aan Europese pressie. Maar de geest van het bankenkartel leeft. En in de geest van het bankenkartel houdt het Financieel Stabiliteitscomité zijn vergaderingen.

De meest recente vergadering was 24 maart. Klaas Knot, president van De Nederlandsche Bank, was er voor het laatst. Hij stopt per 1 juli na veertien jaar bij de centrale bank. Langer mag niet. De aankondiging van zijn opvolger laat op zich wachten. Dat het zijn laatste vergadering was, laten de notulen onvermeld.

Wie zitten aan tafel?

Knot zat er met twee collega's van De Nederlandsche Bank die toezicht moet houden op banken, verzekeraars en pensioenfondsen. Niet alle banken, overigens. De grote banken worden gecontroleerd door de Europese Centrale Bank. De Autoriteit Financiële Markten, die moet controleren dat financiële bedrijven eerlijke en betrouwbare informatie geven, heeft twee afgevaardigden. Een van hen is Laura van Geest, de AFM-voorzitter.

Verder zitten twee topambtenaren van het ministerie van Financiën aan tafel. De achtste is Pieter Hasekamp, directeur van het Centraal Planbureau, die als externe deskundige meepraat.

Au!

Wie zit niet aan tafel?

Concurrentiewaakhond Autoriteit Consument en Markt, kortweg ACM. De ACM is

een nieuwkomer. Een fusie van drie kleine controleurs in 2013. Opgericht op de golven van liberalisering en marktwerking. Niet de gevestigde belangen stonden centraal, maar het belang van de consument, van de burger die ook kiezer is. De ACM is er om kartels en onderlinge prijsafspraken te bestrijden.

Vorig jaar trapte de ACM op de gevoelige tenen in de financiële wereld. De ACM concludeerde dat de grote banken een knusse club vormen. Een oligopolie. Op een oligopolie winnen de gevestigde bedrijven. Ze kunnen hun prijzen hoger houden dan bij driftige concurrentie. De consument, u en ik, betalen te veel (hypotheekrente), of krijgen te weinig (spaarrente).

Ultratraag

Het onderzoek was ingegeven door de rentepolitiek van de grote banken. Zij waren ultratraag met het verhogen van de spaarrente toen de ECB eenmaal was gestopt met zijn ultralage rentebeleid.

Vervolgens begon het vingerwijzen. Waren de banken nu zo gierig tegenover klanten om hun winsten te verhogen, zodat hun aandeelhouders daarvan profiteren? Of zijn consumenten te lui en afwachtend om van bank te wisselen?

Tweedeling

Het eerlijke antwoord is: beide. Om met het laatste te beginnen. De ACM heeft onderzoek laten doen naar consumentengedrag. Daaruit bleek een tweedeling. In Nederland is er een kleine kopgroep van ‘overstappers’, die vaak spaarrekeningen hebben bij meerdere banken of de rekeningen snel openen en gebruik maken van renteverschillen. De zwijgende meerderheid zit stil.

Overstappen vereist onderzoek (welke bank?), vereist informatie (wat is nu de hoogste rente?), schept onzekerheid, zeker bij buitenlandse banken (is mijn geld veilig?) en vereist praktisch actie (rekening openen).

En de banken? Zij weten zich gesterkt door een groeiend vertrouwen van het grote publiek. Ze nemen het ervan. Verkiezen de banken de belangen van hun aandeelhouders boven die van hun klanten? Zonder twijfel.

Kijk alleen maar naar het enthousiasme waarmee ING-bestuursvoorzitter Steven

van Rijswijk anderhalve week geleden aankondigde dat ING voor 2 miljard euro eigen aandelen gaat inkopen. Dat is een verkapte vorm van dividend uitkeren aan beleggers. 'We hebben sinds 2021 zo'n 28 miljard euro teruggegeven aan onze aandeelhouders. Daar gaan we mee door', zei hij volgens *Het Financieele Dagblad*. Lage rente, hoog beleggersprofijt.

Politieke actie

Het wachten is op een politieke partij die het 'spaarkartel' wil breken. De ACM heeft wat voorstellen gedaan, zoals gemakkelijker overstappen naar een andere bank. Kleinere banken, zoals bunq en Brand New Day, wijzen erop dat er meer barrières zijn die concurrentie afremmen. Een daarvan is de financiering van het garantiefonds voor spaargeld. Zij vinden dat zij daar als snel groeiende banken onevenredig veel aan moeten bijdragen. Maar De Nederlandsche Bank lijkt hen niet tegemoet te komen.

Meer concurrentie à la ACM bederft het bankenfeestje. Daar zitten het Stabiliteitscomité en de grote banken niet op te wachten. Een klassiek geval van toezichthouders die de gevestigde belangen niet bestrijden, maar bewaken. Meer concurrentie, een hogere spaarrente en een lagere hypotheekrente drukken de winsten van de grote banken. Daardoor worden de verhoudingen in de branche instabieler. Dat is wel het laatste dat je als Stabiliteitscomité wilt.

Wynia's Week *verschijnt drie keer per week,* ***156 keer per jaar****, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee? Kijk* ***HIER****. Hartelijk dank!*